

Satsningar i samverkan – för ökad skolnärvaro och psykisk hälsa för barn och unga

2021-12-19

reviderad 2022-10-19

Skolan är den starkaste skyddsfaktorn för alla barn och särskilt för de med utsatthet. Temagrupp barn och ungas mål är att **Barn ska lyckas i skolan**

Kommun och sjukvård, samverkan i Göteborgsområdets övergripande mål är beskrivet i det gemensamma styrdokument [Samverkansplan 2020 - 2023](#): *Samverkan mellan kommun och sjukvård ska utjämna skillnader i hälsa*. där ett fokusområde är: *tidiga samordnade insatser*.

Tillfälliga statliga stimulansmedel har kunnat fördelas till de sex delregionala vårdssamverkansgrupperingarna i Västra Götaland för insatser utifrån den länsgemensamma [Handlingsplan psykisk hälsa](#). Temagrupp barn och unga har fått möjlighet att fördela medel till insatser med syftet att öka skolnärvaron och minska psykisk ohälsa hos barn och unga kopplat till skolnärvaro. Genom att låta verksamheter ansöka om medel till insatser enligt ansökningskriterier har temagruppen beviljat medel utifrån relevans, geografisk spridning och fördelning mellan kommun och region.

Det har varit kort om tid med snabba handläggningstider för tillfälliga satsningar men Temagruppen har trots det fått in många ansökningar med god kvalitet. Temagruppen är imponerad över alla goda idéer och initiativ på ökad samverkan för barnens bästa som finns i region, kommun och stadsområde och vill tacka alla för ert bidrag och fina arbete för att barnen ska lyckas i skolan!

Ta del av följande sammanfattningar av beviljade satsningar:

- SkolPrev-teamet
- TIPS-teamet
- Närvaroteam Mölndals stad
- Närvaroteam Partille
- Närvaroteam Härryda

- låt dig inspireras och imponeras av goda exempel på samverkan kring ett gemensamt identifierat utvecklingsområde för att barn ska lyckas i skolan!

Kontakta gärna de olika kontaktpersonerna för mer information.

God läsning 😊

Skolprev-teamet

SkolPrev fångar upp elever som oftast har en sammansatt problematik av såväl psykisk ohälsa som neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Svårigheterna uppdagas ibland först under teamets kartläggning och det är ofta en lång process för eleven att lyckas med ett skolnärmande för att öka skolnärvaron. Genom att identifiera orsaker och aktivt arbeta med faktorerna för öka skolnärvaron kan även psykisk ohälsa minskas/förebyggas.

SkolPrev-teamet består av specialpedagog, kurator och psykolog. Arbetsmodellen bygger på samverkan mellan SkolPrev-teamet, hem, skola och berörda aktörer. Tillsammans utarbetas en handlingsplan för att främja en positiv skolutveckling. Insatserna omfattar lärmiljön i skolan, situationen i hemmet och på fritiden och kan pågå över längre tidsperioder (cirka två år) samt variera utifrån olika utvecklingssteg. Det kan vara exempelvis i form av konsultation/samverkan med pedagoger, föräldraskapsstöd och psykoedukation för att ge eleven stöd i vardagliga rutiner.

Utöver elevärendena jobbar teamet även med att föreläsa och ge konsultation i elevärenden eller generellt kring närvaroarbete genom exempelvis framtagande av checklista över tidiga tecken att uppmärksamma vid frånvaro och stöd i hur ett främjande och förebyggande arbete samt åtgärdande insatser vid problematisk skolfrånvaro kan utformas. Teamet har även stöttat vissa skolor i genomgång av elevers frånvaro och stöd i att sortera insatser för de aktuella eleverna.

Kontaktpersoner: Anna-Carin Öhman anna-carin.ohman@grundskola.goteborg.se Felicia Yeh Nortoft, processledare Jämlik stad felicia.yeh.nortoft@grundskola.goteborg.se

TIPS-teamet

TIPS-teamet är ett utvecklingsprojekt finansierat genom Västra Götalandsregionens sociala investeringsmedel i samverkan med olika förvaltningar inom Göteborgs stad och VGR. TIPS har arbetat med att förbättra förutsättningarna för att alla barn ska lyckas i skolan samt öka den psykiska, fysiska och sociala hälsan och förebygga ohälsa hos barn i mellanstadieåldern på tio mellanstadieskolor på Norra Hisingen i Göteborg. Teamet har arbetat med att erbjuda tidiga och samordnade insatser från olika professioner för att möta barns behov utifrån ett helhetsperspektiv. Teamet består av psykologer från BUP och UPH (vårdcentral med tilläggsuppdrag om ungas psykiska hälsa), specialpedagog, skolpsykolog, socionomer, fältsekreterare, ungdomshandledare och fysioterapeut och arbetar med att förstärka den ordinarie elevhälsan.

Metoder och aktiviteter i teamet utgår från ett perspektiv där de olika aktörerna samverkar och bidrar för ökad skolnärvaro. Teamet arbetar med att främja relationsskapande på alla nivåer, både mellan professionella, familj och barn, men också med att främja pedagogiska och organisatoriska förutsättningar för skolnärvaro. Teamet arbetar med tidiga insatser kring barn som identifierats på olika sätt för att stötta barnen och familjerna på individ- och gruppnivå med kartläggning, utredning, behandling och stöd men också med att samordna behov och insatser på skolan som arena.

Eftersom utgångspunkten är att få en fungerande vardag och främja barnets välbefinnande ur ett fysiskt, psykiskt och socialt perspektiv under hela dygnet inkluderas även fritid och hemmamiljö som arena.

Teamet arbetar konsultativt gentemot personal runt barnen såsom skolpersonal och elevhälsa och bidrar med metodstöd, rådgivning och specialistkunskap för en sammanhållen barnhälsa som utgår från barnets bästa.

Syftet är att sprida och fortsätta utveckla TIPS arbetssätt med fokus på att minska den psykiska ohälsan hos barn och unga kopplat till skolfrånvaro. I TIPS-teamet har vi sett att många barn med skolfrånvaro har psykisk ohälsa och har behov av insatser från både skola, vård och socialtjänst. Målet är att insatsen ska komma fler barn och familjer till gagn och att det utarbetade arbetssättet ska spridas till fler professionella på Hisingen.

Kontaktperson: Helena Engström, koordinator familjecentrerat arbetssätt & projektledare TIPS
helena.engstrom@socialhisingen.goteborg.se

Närvaroteam Mölndal stad

Genom denna satsning vill Mölndal främja skolnärvaro så att alla elever i grund- och gymnasiumskolan klarar skolan med godkända betyg. Ambitionen är att erbjuda vårdnadshavare föräldrastöd under hela barnets uppväxt, upptäcka skolfrånvaro i ett tidigt skede, tidigt förebygga tendenser av missbruk och med samordnade insatser förebygga att barn och unga faller inom riskgrupp för suicid.

Insatsen ska genom att anta ett lärande arbetssätt verka för organisatoriska förändringar och ökad samverkan så att holistiska insatser kan erbjudas till målgruppen. Insatsen ska mot bakgrund Oxford Research rapport till Västra Götalandsregionen; Utvärdering av sociala investeringar för att motverka skolfrånvaro, utgå från de åtta faktorer som är särskilt viktiga för att kunna utveckla långsiktigt fungerande samverkansformer:

- Identifiera aktörerna som behöver ingå i samverkan
- Synliggör varandras uppdrag, kapacitet och tydliggör mandat
- Ha en tydlig ambition om hållbarheten
- Etablera en gemensam bild av vilka utmaningar som föreligger vad gäller elevers frånvaro och närvaro
- Ta ställning till vad samverkan ska leda till och på vilket sätt
- Utveckla aktiviteter som har potential att leda till de önskade förändringarna i verksamheterna
- Anta ett lärande förhållningssätt
- Visa vad samverkan leder till

Socialtjänstens öppenvård i Mölndal har startat ett utvecklingsarbete genom att förstärka ett team där nu fem familjehandlare arbetar med att utforma insatser kring hög skolfrånvaro. Vi arbetar med att utveckla bra öppenvårdsinsatser för barn/ungdomar och deras familjer när problematiken handlar om hög skolfrånvaro.

Arbetet utgår ifrån att vi på socialtjänsten ska bli bra på att utreda och hjälpa familjen att hitta rätt verktyg för få barnet tillbaka till skolan. Familjehandlare arbetar nära socialsekreteraren när ärendet kommer in till socialtjänsten. Tillsammans med familjen reder man ut vad som kan vara anledningen till frånvaron. Parallellt utvecklar vi vårt SIP-arbete med de barn som behöver att vi samverkar med andra för att öka skolnärvaron.

Arbetet ska innefatta samverkan med andra aktörer och steg två i arbetet planeras; planen är att tillsammans med skolan, vård- och omsorg, UPH (vårdcentral med tilläggsuppdrag för ungas psykiska hälsa) och BUP skapa ett samverkansteam som tidigt kan möta familjerna och genom professionell konsultation och guidning av familjen för att se till att vi i samverkan snabbt reder ut vad som behöver göras för att barnet ska kunna återgå till skolan.

Insatsen ska vara frivillig och ska kunna initieras via skolan eller socialtjänsten och ansöks om hos socialtjänsten som en kompletterande verksamhet till ordinarie skolverksamhet. Samverkan ska upprättas mellan socialtjänst, skola och vård med en kombination av kompetenser för att genomföra och förankra kartläggningar i de olika verksamheter.

Vi vill fortsätta utvecklingsarbetet för att skapa underlag som kan leda till förslag om permanenta verksamheter.

Kontaktperson: Joakim von Feilitzen, utvecklingsledare joakim.von-feilitzen@molndal.se

Närvaroteam Partille

Den psykiska ohälsan bland barn och unga ökar. Långvarig skolfrånvaro kan vara ett tecken på psykisk ohälsa. Samtidigt ökar frånvaron i sig risken för psykiska svårigheter senare i livet med allt vad det innebär av lidande för individen och kostnader för samhället. Om samhället ska kraftsamla för att alla barn ska klara skolan behövs ett fokus på de grupper som idag inte får ett fullgott stöd. Kommunens analys av de elevgrupper som inte klarar skolan ringar in en grupp som är särskilt utsatt: elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Orsakerna till det tycks både ligga i funktionsnedsättningens konsekvenser då att vara i skolan i sig är utmanande för många av dessa elever, samt i bristande kunskaper och därmed bristande stöd från de professionella. Flera av eleverna har problematisk skolfrånvaro.

Genom det pågående projektet Närvaro 100.0, som tar sin utgångspunkt i Malin Gren Landells arbete att främja närvaro och förebygga problematisk frånvaro, har skolorna i Partille nu rutiner kring att tidigt upptäcka frånvaro, utreda, analysera behov och sätta in insatser utifrån behov. Det saknas dock insatser att stödja och bereda där behov uppdagas. Med inspiration från SSMFL (En skolbaserad samverkansmodell för första linjen med syfte att förebygga barns och ungas psykiska ohälsa i Sverige, projekt SKR) önskar vi göra kompetenshöjande insatser, skapa möjlighet till tidigt stöd i samverkan och utforma föräldrautbildningar/föräldrastöd i områden som idag inte når familjerna. Genom att gemensamt arbeta och använda metoder mellan förvaltningar förbereds och förenklas tillvaron för barnen/ungdomarna över tid i insatser som erhålls från flera förvaltningar.

Betydelsefullt för elevers skolnärvaro är att deras familjer ges möjlighet att involveras i skolgången och att de har positiva förväntningar på elevens skolframgång. Vi önskar utveckla föräldrastöd utifrån kartläggning av barnets situation i hemmet så att adekvata tidiga insatser kan sättas in. Detta kan handla om föräldrautbildningar i till exempel tydliggörande pedagogik och stöd i hemmet kring morgonrutiner med hjälp av bildstöd, samt praktiskt modellande. Det rör sig även om att kompetenshöja och utveckla interna verksamheter/insatser som idag finns tillgängliga men inte helt motsvarar behoven. Detta kan handla om anhörigstöd, familjehuset och samverkansteam. Behov finns då att komplettera med olika yrkeskompetenser. Därutöver utbildningsinsatser. De etablerade och goda kontakter som finns med verksamheter inom Västra Götalandsregionen såsom Närhälsan Sävedalens rehabmottagning, Barn- och ungdomsmedicinmottagning och BUP är viktiga samverkanspartners i det fortsatta arbetet.

Kontaktperson: Marika Abrahamsson, avdelningschef utbildningsförvaltningen
marika.abrahamsson@partille.se

Närvaroteam Härryda

Härryda kommun har under tre år arbetat inom två olika utvecklingsarbeten med fokus på att främja skolnärvaro. Projekten har genomförts i samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst och Västra Götalandsregionen. Resultaten visar på vikten av tidig upptäckt och tidiga insatser såväl i ålder som i problematik. I det arbetet som varit inriktat mot tidigt förebyggande arbete och samordnade insatser med föräldrar och mellan verksamheter, har vi sett resultat som gör att vi vill gå vidare med att sätta samman ett tvärprofessionellt team med fokus på att främja närvaro men också vara en samverkanspart för skolorna kring elever som redan har en problematisk skolfrånvaro.

I kommunen har det nyligen gjorts en uppföljning av frånvaron inom grundskolan. Kartläggningen visar på att det handlar om komplexa ärenden med behov av samordnade insatser. För att möta dessa behov startas ett Närvaroteam. I teamet ingår familjehandlare och fältsekreterare från socialtjänst, specialpedagog från skolan, logoped och specialpedagog från centrala elevhälsan. Teamet ska tillsammans med skolorna arbeta lösningsinriktat och med stöd av aktuell forskning. Teamet ska arbeta med föräldrastöd utifrån kartläggning av barnets situation i hemmet och där igenom bidra till att föräldrarna får eller tar ett mandat så att barnet kommer till skolan och klarar att genomföra hela skoldagar.

Närvaroteamet ska även arbeta med förebyggande insatser inom både skola och socialtjänst baserat på det vi känner till; genom Malin Gren Landells arbete kring problematisk skolfrånvaro. Det handlar om att tydliggöra rutiner kring att tidigt upptäcka frånvaro, utreda, analysera behov och sätta in insatser utifrån behov. Vi vill också utveckla former för att öka barns möjlighet till delaktighet i arbetet med att förbättra deras skolsituation.

Vi kommer även att fortsätta att samarbeta med de instanserna inom Västra Götalandsregionen som passar barnens olika behov. Vi har sedan tidigare goda och etablerade kontakter med olika verksamheter inom vården såsom UPH, BUM och BUP och ser framemot ett samarbete som leder till ökad psykisk hälsa med fullgjorda studier för våra unga.

Teamet har startat upp med en processbeskrivning för att tydliggöra hur ska arbeta – kortsiktigt och långsiktigt. det finns tre nivåer: elever med begynnande problematik i riskzonen för frånvaro-problematik, elever i frånvaroproblematik och kunskapshöjande insatser. Teamet ses varje vecka och jobbar också i olika mindre konstellationer utifrån barnens behov.

Närvaroteamets arbete präglas av flexibilitet. Målet är att kunna möta eleven och dennes familj där det fungerar, i hemmet, ute eller exempelvis på familjehuset i de samtalsrum vi har tillgång till. En viktig funktion är att stötta familj och skola i att samordna kring eleven och arbeta mot samma mål. Teamet arbetar tvärprofessionellt för att parallellt ge stöd till familjen och stötta skolan i den pedagogiska planeringen, tydliggöra lärmiljön och förbereda mottagande av elev som kommer tillbaka till skolan efter att ha haft hög frånvaro.

Närvaroteamet använder sig av tydliggörande pedagogik så som exempelvis bildstöd för att planera, strukturera och synliggöra moment i arbetet med föräldrar, elev och skola.

Kontaktperson: Jennie Gustavsson, enhetschef familjestödsenheten jennie.gustavsson@harryda.se